

Uluslararası Diyabet Liderler Zirvesi | International Diabetes Leadership Forum
Türkiye 2013 | Turkey 2013

İstanbul Diyabet Yol Haritası

Uluslararası Diyabet Liderler Zirvesi Türkiye 2013

Önsöz

Dünya çapında sağlık sistemlerinin reformuna büyük bir ihtiyaç duyulmaktadır.

Küresel ekonomik sorunların yanı sıra, artan ve yaşlanan nüfus, kronik hastalıklar ve bulaşıcı olmayan hastalıklar özellikle de diyabetin görülme sıklığındaki artış; milyonlarca kişinin hayat kalitesini kötüleştirirken beraberinde maliyetlerin de kontrol edilmesini gerektirmektedir.

Türkiye’de geçtiğimiz dönemde yapılanların, getirilen yeni tedavi modelleri ve yaklaşımları ile kullanılan yeni ilaçların diyabette önemli bir parametre olan HbA_{1c} ortalamasını aşağıya çektiği ve bunun sonucu olarak, diyabetin korkulan kronik komplikasyonlarının sıklığındaki artışı kısmen azalttığı düşünülmektedir.

Bugüne kadar Türkiye’de sağlığa erişilebilirlik, diyabeti önlemek ve kontrol altına almak adına önemli adımlar atılmış olmakla birlikte diyabet sorununun artarak devam etmesi karar vericilerin bu konuya olan ilgilerinin odaklanması gerekliliğini doğurmuştur.

Diyabetin insan hayatı üzerindeki etkisi ve ekonomik boyutu; diyabetin önlenmesi ve tedavisinde etkin adımların atılması ve bu yoldaki engellerin aşılması için küresel bir çaba gerektirmektedir. Bu bağlamda diyabet sadece Sağlık Bakanlığı’nı değil Zirve’de yapılan tartışmaların ışığında başta Sosyal Güvenlik Kurumu olmak üzere yerel yönetimleri ve ilgili kamu kuruluşlarını, sivil toplum örgütlerini, hatta siyasi

partileri ilgilendirmesi ve ortak hareket edilmesi gereken bir sorun haline gelmiştir.

Türkiye ve yakın bölge ülkelerinden politika yapımcılar ve sağlık alanındaki liderler bir işbirliği vizyonu ile yola çıkarak 15-16 Kasım 2013’te İstanbul’da gerçekleştirilen Uluslararası Diyabet Liderler Zirvesi’nde bir araya gelmiş ve diyabet hastalarının yaşam kalitelerini iyileştirmek adına sürdürülebilir sağlık politikalarını geliştirmenin yollarını aramışlardır.

İstanbul Diyabet Yol Haritası’nın amacı, değişim yaratabilmek için ulaşılabilir hedefler ve somut eylemler belirlemektir. Bu çerçevede ana odak Türkiye’dir. Türkiye’nin hedeflerinin ve eylemlerinin gerçekleşmesine Zirve’nin ev sahipleri ve ortakları önderlik edeceklerdir.

İstanbul Diyabet Yol Haritası’nda Zirve’ye bölge ülkelerinden katılan delegelerin ülkelerinde atılması gereken adımlara, ilgili paydaşlara ve atılan bu adımların yaratacağı değişime dair öngörülerine de yer verilmiştir.

Zirve’nin ortakları bu ulusal ve uluslararası öngörülerin yakın bölge ülkelerinin de ötesine geçerek dünya çapında bir ilham kaynağı olmasını temenni etmektedir.

Ulusal sağlık çerçevesi dahilinde diyabeti öncelikli hale getirmek

Aksiyonların toplum düzeyine indirgenerek teşvik edilmesi için bölgesel girişimler çok önemlidir.

Ancak daha uzun süreli ve köklü değişikliklerin gerçekleştirilebilmesi için diyabetin ulusal düzeyde önceliklendirilmesi gerekir.

Giderek artan diyabet salgınının önüne geçmeyi ve diyabeti ulusal sağlık gündeminin odağı ve önceliği haline getirmeyi hep birlikte sağlayabiliriz. Bu hedef doğrultusunda maliyeti olmayan ya da son derece düşük olan ve gerçekleştirilmesi gerekli bazı önemli adımlar mevcuttur.

Türkiye

- Diyabet tedavisinde birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkinleştirilmesi
- Hastanın tedaviye uyumunu artırıcı önlemler alınması için çalışmalar yürütülmesi
- Endokrinoloji yan dal eğitim kliniği olan eğitim araştırma hastanelerinde diyabetli hastalara yönelik halihazırda sunulan multidisipliner hizmetlerin daha etkin hale getirilmesi için reorganizasyon çalışmasının yapılması veya diyabet özelinde çalışma yürüten merkezlerin ve birimlerin (kliniklerin) kurulmasının değerlendirilmesi
- Hastanelere "diyabet koordinatörü" seçilmesi
- Diyabetin ulusal strateji, kalkınma ve eylem planlarına dahil edilmesi
- Ulusal ve yerel düzeyde karar vericilerin farkındalığının artırılmasının sağlanması
- Mobil sağlık uygulamalarının değerlendirilmesi
- Geri ödemedede diyabetin ve komplikasyonlarının önlenmesine ve izlenmesine yönelik düzenlemelerin geliştirilmesi

İran

- Diyabetle mücadele açısından kamuoyu yaratma odaklı beş yıllık Diyabet Stratejik Planı geliştirilmesi
- Sağlık Bakanlığı'nın, milletvekillerinin, Ulusal Planlama

ve İdare Organizasyonu'nun, üniversitelerin, STK'ların ve medyanın bir araya getirilerek yılda iki defa stratejik planın takibinin yapılması

Ürdün

- Diyabet tedavisine multidisipliner yaklaşım geliştirilmesi amacıyla Sağlık Bakanlığı ve diğer paydaşlar arasında koordinasyonun sağlanması
- Ülkenin farklı bölgelerinde multidisipliner diyabet merkezlerinin oluşturulması

Lübnan

- Halk Sağlığı Bakanlığı'ndan her yıl diyabet için yeterli bütçe ayrılması
- Meclis Sağlık Komisyonu'nda diyabet hastalarının özel sigorta kapsamının genişletilmesi için koruyucu bir yasa teklifi hazırlanması

Libya

- Hastalık Kontrol Merkezi, Diyabet ve Obezite ile Ulusal Mücadele Komitesi ve Libya Diyabet Derneği'nce diyabetin önümüzdeki beş yıllık süreçte bulaşıcı olmayan hastalıklar arasında en öncelikli sıraya taşınması

Malezya

- Sağlık Bakanlığı'nı diğer bakanlıklarla bir araya getirmeye devam ederek Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar Ulusal Strateji Planı üzerinde çalışmak için Merkezi Hükümet Komitesi kurulması

Pakistan

- Sağlık Hizmetleri, Düzenlemeler ve Koordinasyon Bakanlığı önderliğinde Islamabad'da gerçekleşecek Pakistan Diyabet Liderler Zirvesi'nde yerel paydaşların bir araya getirilmesi
- Gelecek yıllardaki diyabet politikalarını ve tedavisini yönlendirecek Islamabad Taahhütü ve Eylem Planı'nın geliştirilmesi

Diyabet ile ilgili farkındalığın artırılması, diyabet eğitiminin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi

Toplumlar ancak diyabetin insan ve ekonomi üzerindeki etkilerini bütünüyle anladıklarında kapsamlı aksiyonları beraberce almaya başlayabilirler. Bu açıdan diyabet ile ilgili bilgi ve eğitime erişim, etkin önleme ve tedavinin vazgeçilmez bir bileşenidir.

Türkiye

- Belirlenen riskli insanların diyabetten korunabilmesi için

özel eğitim programlarının uygulanabileceği merkezlerin oluşturulması ve bu insanların yılda en az bir kez takiplerinin yapılması

- Tüm sağlık ve yardımcı sağlık hizmeti veren personelin diyabet hastalığı konusunda sürekli eğitiminin ve standardizasyonunun sağlanması
- Diyabete ilişkin kamu spotları hazırlanması, diyabetle

ilişkili paneller düzenlenmesi, toplumsal ve kamusal alanlarda bilgilendirme faaliyetleri yapılması

- Diyabet Günü/Haftası ile ilgili yapılacak çalışmalarda gerek kamu gerekse başta medya olmak üzere tüm kuruluşların (Sivil Toplum Örgütleri, üniversiteler, hastaneler, Sağlık Bakanlığı, SGK, Milli Eğitim Bakanlığı) yönetmelik ve/veya kanunla düzenlenecek şekilde bu konuda yapılacak çalışmalara destek vermelerinin sağlanması
- Dijital ve sosyal medya yöntemlerinin (ölçüm sonuçlarını referans alarak) kullanımının sağlanması
- İlköğretim dönemi ve liselerde bilgilendirmeler yapılması ve doğru beslenmeye yönelik eğitimler verilmesi
- Gebelik döneminde annelere özel eğitimler verilmesi
- Parklarda daha fazla fiziksel aktivitelerin yapılmasını kolaylaştıran alanlar oluşturulması
- Özellikle diyabetli çocuklar için diyabet eğitim merkezleri oluşturulması
- Diyabet tedavilerinin ve eğitimlerinin Sağlık Uygulama Tebliği'ne daha kapsamlı bir şekilde dahil olması
- Marketlerde satılan ürünlerin içerdikleri obezite/diyabet risk oranlarına göre renk kodları belirlenmesi

İran

- Özellikle yüksek diyabet riski altındaki nüfusun eğitimine yönelik toplumsal farkındalık programlarına odaklanması
- Tüm basamaklardaki sağlık hizmeti mensuplarının diyabet farkındalığının artırılması

Lübnan

- Lübnan Endokrinoloji Diyabet ve Lipid Cemiyeti önderliğinde eczanelerde yürütülen kan şekeri ölçüm kampanyası ve Diyabet Günü aktiviteleri gibi erken evre girişimlerinin kapsamının genişletilerek devam ettirilmesi ve ulusal düzeyde yaygınlaştırılması
- Diyabetin semptomları ve önlenmesi konusunda toplumsal farkındalık kampanyaları ve medya aktiviteleri gerçekleştirilmesi

Malezya

- Lansmanı 2010'da yapılan Ulusal Sağlıklı Yaşam Tarzi kampanyasına devam edilmesi
- Aile hekimliği, beslenme, rehabilitasyon ve hasta bakımı alanlarında diyabet farkındalığının artırılması için eğitim fırsatlarının araştırılması

Diyabet üzerine ülke bazlı verilerin oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması

Güncel tedavi/bakım etkinliği ve kapsamı hakkında sağlam bir bilgi altyapısı oluşturularak diyabet tedavisinin belirgin düzeyde iyileştirilmesi mümkündür. Stratejiler, tedavi yöntemleri ve bakım sistemlerindeki zayıf noktalar ancak sonuçlar ölçülüp karşılaştırıldığında tespit edilebilir ve gelişim sağlanabilir. Diyabetle ilgili tüm verilerin toplanması ve analizi sağlıkta kanıta dayalı karar vermeyi mümkün kılarak hem diyabet hastalarının yaşam kalitesinin artmasına hem de maliyetlerin kontrolüne imkân tanıyacaktır.

Türkiye

- Hasta verilerinin merkezi olarak toplanması ve işlenmesi
- Düzenli epidemiyolojik raporlar yayınlanması
- Sağlıklı epidemiyolojik verilere ulaşmak için uygulanması kolay olan veri toplama sistemlerinin hayata geçirilmesi ve araştırmacılara bu verilerin açılmasına yönelik adımların atılması
- Birinci basamaktan daha kaliteli verilerin toplanması
- Diyabet takip formlarının yerine uygulanabilir ve daha basit bir modelin geliştirilmesi
- En önemli verilerin (HbA_{1c} vb.) düzenli toplanması ve takip edilmesi, standartların belirlenmesi (ölçülebilir-değerlendirilebilir)

- Sağlık Bakanlığı, SGK ve ilgili diğer tüm birimlerin katılımı ile bir Diyabet Koordinasyon Kurulu veya Diyabet İzleme Komitesi'nin oluşturulması
- Diyabette yeni tedavilere olanak sağlayacak sürdürülebilir alternatif geri ödeme modellerinin oluşturulması

İran

- Önümüzdeki 3-5 yıllık süreçte mevcut pilot çalışmaların üzerine diyabet hasta kayıt sistemi kurulması, ulusal veri toplama konusunda sıkıntıları engellemek amacıyla bilişim teknolojileri altyapısının güçlendirilmesi

Lübnan

- Halk Sağlığı Bakanlığı ve Ulusal Sosyal Güvenlik Fonu gibi farklı paydaşlar arasında koordinasyonun sağlanarak mevcut verilerin düzeltilmesi ve merkezi bir kayıt sisteminin lansmanının yapılması
- Kullanıcı dostu bir diyabet hasta kitabının yayınlanması konusunda girişimde bulunulması

Libya

- Beş yıllık bir çerçevede ulusal diyabet veri tabanının oluşturulması

Diyabeti değiştirmek için diğer fırsatlar

Türkiye

- Okul kantinlerinin ve kamu yemekhanelerinin daha sağlıklı hale getirilmesi ve okullarda eğitimler verilmesi (beslenme, egzersiz, obezite, diyabet gibi)
- Sağlıklı yaşamı destekleyen kampanyaların yürütülmesi ve yaşam tarzı değişikliklerini kolaylaştıracak önlemlerin alınması (gençlerin spor olanaklarının artırılması, beden eğitimi ders saatlerinin artırılması. Örneğin her gün beden eğitimi saatinin zorunlu tutulması)
- Diyabet futbol maçlarının düzenlenmesi
- Devletin diyabet politikasını şekillendirmesi. Örneğin TBMM’de Diyabet Alt Komisyonu kurulması
- Dolaylı maliyetlerin (komplikasyonlar) önüne geçecek aksiyonların alınması
- Diyabetli hastaların bakım ve tedavi kalitesinin artırılması için çalışmalar yapılması

- Toplumsal olarak beslenme bilincinin ve alışkanlıklarının geliştirilmesi için ülke genelinde çalışmalar yapılması
- Fiziksel aktivitenin artırılma alışkanlığı ve bilincinin geliştirilmesi için dikkat çekici projeler hazırlanması

İran

- Diyabet tedavisi, araştırma ve yenilikçi yaklaşımlar konusunda direkt yatırımlara devam edilmesi

Malezya

- Devlete bağlı kliniklerde diyabet merkezlerinin sayısının 500’den hedeflenen 800 rakamına ulaştırılması

İstanbul Diyabet Yol Haritası Hakkında

İstanbul Diyabet Yol Haritası, büyük ölçüde Dünya Sağlık Örgütü’nün Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar Önleme ve Kontrol Planı 2013-2020, IDF Global Diyabet Planı 2011-2021 ve IDF 2009 MENA Eylem Planı’ndan ilham almıştır.

İstanbul Diyabet Yol Haritası aralarında ev sahibi kurumların, resmi ortakların, konuşmacı ve izleyici olarak Uluslararası Diyabet Liderler Zirvesi Türkiye 2013’e katılanların da yer aldığı pek çok paydaşın katkılarıyla oluşturulmuştur.

Uluslararası Diyabet Liderler Zirvesi Türkiye 2013, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı himayelerinde gerçekleştirilmiştir.

Zirve, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kurumu ev sahipliğinde, T.C. Sağlık Bakanlığı’nın resmi ortaklığıyla düzenlenmiştir. Uluslararası Sosyal Güvenlik Teşkilatı (ISSA), Uluslararası Diyabet Federasyonu (IDF), Türkiye Diyabet Vakfı, Türk Diabet Cemiyeti ile Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği tarafından desteklenen Zirve, Novo Nordisk’in organizasyonu ile gerçekleştirilmiştir.

Daha detaylı bilgi için: diabetesforumturkey.com

Himayelerinde

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIğI

Ev sahipliğinde

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIğI

SGK
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

Ortaklığında

T.C. Sağlık Bakanlığı

Destekleyenler

Organizasyon desteği ile

